

מדריך כים לבלוגר

הקובץ הנ"ל מובא כמדריך כים ומכיל בעיקר קומץ עצות לגבי השימוש בתכנים בבלוג ופרסום. כלל האצבע הוא שכאשר ישנו חשש מהפרסום של תוכן מסוים עדיף לא לפרסם אותו עד הוועצות עם מומחים ובדיקת עובדות. בלוגים, כתקשורת מקוונת, הם אמצעי תקשורת חדשני שמאפשר שיח בין קבוצות ופרטים, והגעה לציבורים רבים. היכולת של אדם לפרסם מבלי להשקיע כספים. אולם, בלוגר הוא לא מערכת עיתון, אין לו מחלקה משפטית ואין לו ארכיון תמונות ווידאו.

כיצד יכול הבלוגר להתגבר על מכשולים אלו? באמצעות כלים משפטיים שפותחו במיוחד לפתרון בעיות אלו הבלוגר יכול להגיע למצב בו הוא משתמש בתמונות אילוסטרציה, מטמיע סרטוני וידאו ואפילו מתרגם מאמרים מחו"ל. אם תעקבו אחר המדריך, תוכלו למצוא לא מעט כלים, כמו גם אזהרות, לגבי מה ראוי ומה לא ראוי לפרסם.

כמו כן, כל בלוגר שכותב בפלטפורמה מארחת צריך לזכור כי אין הוא האדון המוחלט של כתביו. ברוב הפלטפורמות ישנם תנאי שימוש שמהווים לא אחת הסכם מחייב בין הבלוגר לבין הפלטפורמה, ויתר על כן, הבלוגר מייצג את הפלטפורמה כאשר הוא כותב בה ומאות, אם לא אלפי, אנשים חולפים על פני הבלוג שלו בכל יום. בלוגר יכול, גם, במקרים מסוימים, לחשוף את הפלטפורמה המארחת שלו לאחריות משפטית עקב פרסומים בעייתיים, ולכן חשוב שיהיה מודע לסכנות והשלכות שיש לפרסומיו על צדדים שלישיים.

מדריך כים זה לא נכתב בצורה קאנונית, אלא דווקא בא להמליץ לבלוגרים על דרכי פעולה מסוימות במקרים מסוימים. ברור שבעולם דינאמי הן החוק והן החברה משתנים מיום ליום ויש לבחון כל פרסום ברגע הפרסום ולא כעת. יתר על כן, ברור כי לא ניתן לכתוב מדריך כזה בצורת 'כללים' אלא באמצעות הטמעה של ערכים שעשויים להיות אמורפיים לעיתים ואף להיות מנוגדים.

מדריך זה, כמובן, אינו מהווה תחליף לייעוץ משפטי נקודתי ובכל מקרה מומלץ להוועץ עם עורך דין באם יש ספקות לגבי פרסום ספציפי.

זכויות יוצרים :: כלים מנחים

הכלל בשיטת המשפט הוא כי כל יצירה שייכת בצורה בלעדית ליוצרה. הזכות להצגתה, לפרסומה, לעבדה ולשנותה שייכת להם בצורה בלעדית. לכן, אלא אם נאמר אחרת ביצירה, או שזו הועברה לנחלת הכלל, אין לעשות שימוש בתמונות, סרטים וכדומה.

שירותים רבים כיום, אולם, הופכים את מהפכת תוכן הגולשים למהפכה בזכויות היוצרים כאשר הם מאפשרים לך לעשות שימוש בתכנים אחרים. להלן סקירה קצרה של חלק מהשירותים הנ"ל:

באמצעות רישיון של Creative Commons, את/ה שומר/ת על זכויות היוצרים שלך אבל מרשה לאנשים להעתיק ולהפיץ את יצירתך בתנאי שהם יצינו את שמך על היצירה – ובתנאים שתציין/י כאן בלבד. לאלו שאינם בקיאים בשימוש ברישיונות של Creative Commons, הכנו [רשימה של נקודות למחשבה](#). אם ברצונך להציע את יצירתך ללא תנאים, בחר/י באפשרות [הקדשה לנחלת הכלל](#). (מתוך [אתר קריאטיב קומונס](#))

פסקה זו, לדוגמא, הועתקה ישירות מתוך אתר קריאטיב קומונס. הסיבה לכך היא כפולה, ראשית, הפסקה סיפקה הגדרה מדויקת של מהם קריאטיב קומונס, סיפקה את הקישורים המדויקים ואת היכולת לחסוך עבודה לכותב. שנית, מותר לכותב שורות אלו, לפי הרשיון בו מוגן הטקסט, לעשות בו כל שימוש כל עוד מייחס הוא את המקור ממנו נלקח הטקסט. רישיון הקריאטיב קומונס הוא בעצם חוזה בין היוצר למשתמש המאפשר למשתמש לקבל זכויות שלא היה מקבל אותן אם היה נתון תחת המשטר המשפטי של חוק זכות יוצרים, 1911 שקובע:

רואין זכות-יוצרים ביצירה כאילו הופרה ע"י אדם אם שלא בהסכמת בעל זכות-היוצרים הוא עושה מעשה שהזכות היחידה לעשייתו נתונה בחוק זה לבעל זכות-היוצרים (סעיף 2.1. לחוק)

כלומר, הרשיון מאפשר למשתמש את מה שהיה **אסור** לו אלמלא רשיון השימוש. הרשיון מאפשר לאנשים להפיץ את התוכן בלי לטפל גם בעשרות בקשות לשימוש חוזר ביצירותיהם, וכן להגן בצורה כוללת וודאית על יצירות.

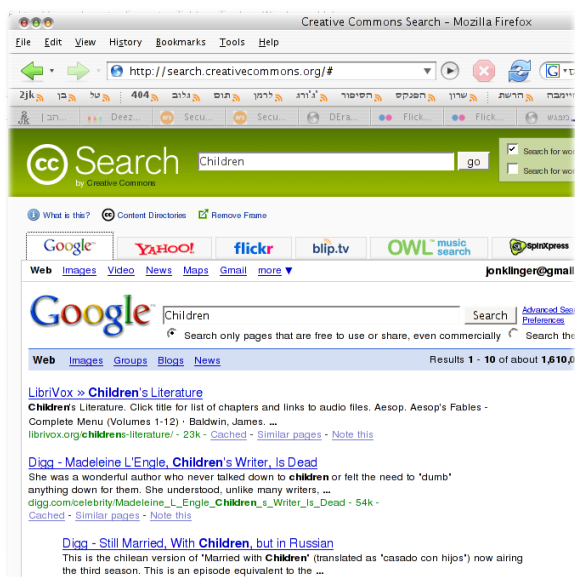
היקף ההגנה המופיע ברשיון משתנה מרשיון לרשיון, ישנם מקרים בהם כל שמקנה הרשיון הוא הזכות להשתמש שימוש פרטי, יש כאלו המאפשרים שימוש פרטי ומסחרי, יש רישיונות המאפשרים שימוש פרטי, מסחרי ואף שינוי או חידוש היצירה המקורית, והכל כפוף להיקף הרשיון. **הרשיון דן הן בזכות המוסרית של בעל זכות היוצרים והן בזכות הקניינית**. ברוב הרישיונות מפקיע בעל הזכות את הזכות הקניינית כדי שבעלי הרשיון לא ישלמו בעבור השימוש בעבודה. מה שהרשיון לא עושה ברוב המקרים הוא הפקעת הזכות המוסרית. רוב רישיונות השימוש דורשים מהמשתמש להפיץ את היצירות הנגזרות מהיצירה המקורית תחת רשיון שימוש זהה או מחמיר כך שישמרו זכויותיו המקוריות של בעל הזכות.

מה בעצם אומר אותו רשיון? זה שנותן לכלל את הזכות להשתמש ביצירה לפיו, איך הוא יכול להגן על בעל הזכות? ברור שבעל הזכות לא יכול לעמוד חסר אונים בפני מפר הזכות ובפני העולם כאשר מופרים תנאי הרשיון. לכן, במקרה כזה, קובע רשיון השימוש כי **יפסק אוטומאטית** בעת ההפרה, ובמילות הרשיון: "This License and the rights granted hereunder will terminate automatically upon any breach by You of the terms of this License". כלומר, בעת שפוקע הרשיון עקב הפרתו, זכאי המרשה להניח כי הרשיון פקע, ועל כן זכויותיו הקנייניות והמוסריות קיימות במלואן כלפי המפר.

ההנחה היא כי יצירות המוגנות תחת קריאטיב קומונס מועלות לאינטרנט (או לכל מדיה אחרת) על מנת לחלוק אותן ולאפשר לכלל הציבור להנות מהן. לכן יש אפשרות להגנה מפני שימוש מסחרי והגנה מפני שינוי. לאחרונה נמתחה ביקורת כנגד רשיון זה על ידי ריצ'רד סטולמן, אבי תנועת הקוד הפתוח, ש**ביקש** להחיל את רשיון ה **GPL** על יצירות ספרותיות גם כן על חשבון רשיון הקריאטיב קומונס.

(פורסם במקור בגרסא ארוכה במעט)

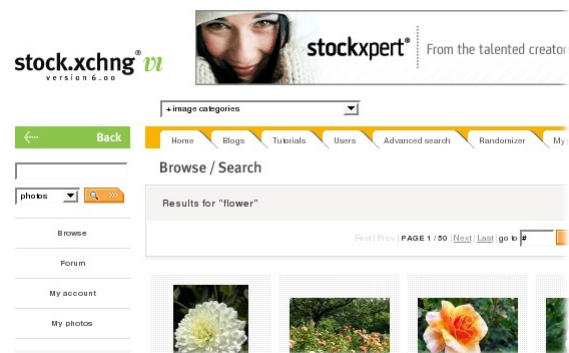
כיצד ניתן לאסוף תוכן CC ולהשתמש בו בבלוג

שימוש בתכנים המוגנים ברשיון CC מותר ואף רצוי בהתאם וישנם לא מעט כלים המאפשרים לחפש תמונות המשוחררות תחת רשיונות אלו. הכלי הראשון הינו [בתוך אתר קריאטיב קומונס עצמו](#), האתר מאפשר חיפוש באמצעות שלל מנועי חיפוש של תכנים המשוחררים תחת הרשיון, ובאמצעות הקלדת מילות מפתח ניתן לקחת תמונות אלו ולשלכן בבלוג שלך. באמצעות אותו שירות ניתן למצוא גם שירים המשוחררים תחת רשיון CC ומאפשרים לך לערוך שינוי בשירים או שימוש בהם ביצירות שאתה יוצר בעצמך, כמו מצגות, דפי אינטרנט תדמיתיים ועוד. חשוב לשים לב כי באמצעות מנוע החיפוש של CC ניתן להפריד בין יצירות לשימוש מסחרי לבין יצירות שאינן לשימוש מסחרי וכן ניתן למצוא תוכן הפתוח לשינויים או תוכן האוסר את שינויו (רשיון ND).

מאגרי תמונות

בדומה ל-CC, ישנם מאגרים המרשים שימוש בתמונות על ידי ייחוס ואו ללא כל תנאי אחר. אחד ממאגרים אלו הינו [Stock.xchng](#). מאגר זה מכיל מאות אלפי תמונות מכל נושא לאילוסטרציה ולשימוש יצירתי אחר (לדוגמא, לעיצוב הבלוג). האתר חופשי לכל ולכל תמונה מצורף רשיון ספציפי. מרבית אתרי החדשות בישראל משתמשים באתר זה ודומיו לצורך תמונות אילוסטרציה.

השימוש במאגר הוא חינם ודורש רישום קצר. עם זאת, המאגר מאפשר גם לרכוש תמונות באיכות גבוהה ולעיתים דורש מתן קרדיט ליצר או אפילו יידוע היוצר על השימוש. הגבלות כאלו עשויות לפגוע בזמינות של המאגר אם הבלוגר מעוניין בפרסום מיידי ולכן עדיף להשתמש במאגרים אלו אם השימוש הוא למטרות מסחריות או אם תמונה מתאימה לא נמצאה ברשיון CC.

נחלת הכלל

החריג העיקרי לזכויות יוצרים הוא כי יצירות אשר יצאו מחזקת בעליהם המקורי אל תוך נחלת הכלל מותרות לשימוש על ידי כל. יצירות אלו הינן (בדרך כלל) יצירות אשר מחברן נפטר לפני למעלה משבעים שנה (לדוגמא, שיריו של ביאליק). [פרויקט בן-יהודה](#), לדוגמא, הינו מאגר של יצירות ספרותיות אשר יצאו מחזקת בעליהם אל נחלת הכלל ומותר לך לעשות כל שימוש בטקסטים אלו, לרבות שינוי, ציטוט או בניית יצירה חדשה.

ויקיפדיה מכילה עמוד המוקדש [לרשימת מאגרי תמונות שהפכו לנחלת הכלל](#). כמו כן, כן יצירה של ממשלת ארצות הברית וחלק ניכר של מדינות אחרות, עובר אוטומטית לנחלת הכלל. בישראל, לצערנו הרב, [אוסף התצלומים הלאומי](#) מוגן בזכויות יוצרים למרות שהוא מכיל עשרות תמונות מדיניות והיסטוריות שעשויות לסייע לבלוגר.

מדריך כיס לבלוגר מוגש תחת [רשיון Creative Commons לשימוש לא מסחרי וייחוס זהה](#). חלק מהזכויות שמורות לעו"ד [יהונתן י. קלינגר](#), אין לראות במסמך זה ייעוץ משפטי ובכל מקרה יש להוועץ עם עורך דין במקרים של ספק וחשש.

תמונות היסטוריות מוסיפות נופך מקצועי, ותמיד ראוי, גם אם אין צורך בכך, לתת קרדיט ליוצר המקורי כדי לשמר את אמינות הבלוג.

ויקיפדיה

ויקיפדיה הינה מקור נהדר לתכנים אשר מותר להשתמש בהם כל עוד נשמר הייחוס ליצירה המקורית ומשוחזר גם כן תחת רשיון [GFDL](#) (רשיון מתירני יותר מרשיון CC אך מחייב יותר בעקבות אופיו הויראלי שכן אין שום אפשרות לשלבו עם יצירות שאינן תחת אותו רשיון), כלומר, ציטוט מויקיפדיה עם ייחוס למקור הינו לגיטימי לחלוטין ולא פוגע בזכויות היוצרים. שימוש בתמונות מתוך ויקיפדיה הינו מותר כל עוד אלו משוחררות באותו הרשיון. יש לשים לב כי תמונות מויקיפדיה לא תמיד מותרות לשימוש שכן הן מוגנות ברשיונות שונים. לדוגמא, [תמונתה של איילה פרוקצ'יה](#), שופטת בית המשפט העליון, נלקחה מאתר בית המשפט העליון תוך שצוין בדף העמוד כי מדובר בשימוש הוגן (אחד החרגים להגנת זכויות יוצרים), לעומת זאת במקרה של "פרוייקט מנהטן", [התמונה המוצגת](#) היתה בנחלת הכלל. במיזם [וויקישיתוף](#) של קרן ויקיפדיה ניתן למצוא תמונות רבות לאילוסטרציה תחת רשיונות שונים. ניתן לבצע חיפוש לפי קטגוריות, חיפוש לפי יוצרים, חיפוש לפי סוג רשיון ועוד.

אתרי וידאו שיתופי

חלק ניכר מאתרי הוידאו השיתופי מאפשרים לכל משתמש להעלות סרטוני וידאו. אתרים כמו YouTube מאפשרים למשתמשיהם להטמיע סרטונים באתרי האינטרנט על ידי כך שבתנאי השימוש קבעו במפורש כי "You also hereby grant

each user of the YouTube Website a non-exclusive license to access your User Submissions through the Website, and to use, reproduce, distribute, display and perform such User Submissions as permitted through the functionality of the Website and under these Terms of Service"; היכולת להטמיע סרטוני וידאו בבלוגים, ויכולתו של בעל הסרטון לקבוע האם הדבר יהיה אפשרי או לאו, מאפשרת לבלוגרים להציג תוכן וידאו רלוונטי לפוסט.

המכשול העיקרי עם אתרים אלו היא הפרות זכויות היוצרים המתבצעות באתרים. יוטיוב [נתבעת כיום](#) על כך שהיא מאפשרת לגולשים להעלות סרטונים אשר זכויות היוצרים בהן הן של צד שלישי, ולא עושה דבר בנדון. לך, כבלוגר, עשויה לצמוח אחריות משנית גם אם האחריות המלאה היא לאדם אשר בפועל העלה את הסרטון לאתר השיתוף. לכן, במקרה בו אתה בספק אם מעלה התוכן הוא בעל זכויות היוצרים, השתדל להמנע מפעילות כזו. מקרים אשר הם בספק מובהק הם תכניות טלוויזיה שלא מועלות תחת ערוץ רשמי, קליפים של אמנים, פרקים מלאים של סדרות טלוויזיה ועוד.

קישור ישיר וקישור חם

בעוד שהחוקיות המשפטית כאן עמומה יחסית, השתדל להמנע מלבצע [קישור חם](#). קישור חם הינו כאשר התמונה באתרך ממוסגרת מאתר אחר, למרות שהדבר לא מהווה בהכרח הפרת זכויות יוצרים, שכן הנך מציג את התמונה מהשרת של בעל זכויות היוצרים ולא מעתיק אותה לשרתך, אתה מפעיל את השרת המארח לשווא ועשוי גם, במקרים מסוימים, להפר את תנאי השימוש של אותו אתר. קישור חם גם עשוי

מדריך כיס לבלוגר מוגש תחת רשיון [Creative Commons](#) לשימוש לא מסחרי וייחוס זהה. חלק מהזכויות שמורות לעו"ד [יהונתן י. קלינגר](#), אין לראות במסמך זה ייעוץ משפטי ובכל מקרה יש להוועץ עם עורך דין במקרים של ספק וחשש.

לפגוע בכך במקרים בהם יוחלף הקובץ בשרת המארח מבלי ידיעת, ועשוי לגרום לך למבוכה רבה. הסנטור ג'ון מק'קין, מועמד לנשיאות ארצות הברית, [ביצע קישור חם](#) ואיפשר למארח התמונה לשנות את התוכן כך שהודבק בעמוד ה-myspace שלו כי הוא החליט לתמוך בנישואים הומוסקסואלים. מעשים כאלו, ועוד, עשויים להתנקם בכל בלוגר אשר יבצע קישורים חמים ולא ידאג לשמור את התמונות, גם אם יש לו את הזכות להשתמש בהן, על השרת שלו.

במקרים כאלו ברור לכולנו מהי ההשלכה החמורה; טעות של בלוגר או של עובד בחברה עשויה לחשוף את הבלוגר לזליגת מידע ואפילו לאפשר למארח התמונה ובעליה המקוריים לקבל נתונים על הנעשה באתרנו, לרבות מקור הגולשים, כך שלא רק שהמעשה אינו אתי, הוא גם עשוי לפגוע באתר.

רע על הלשון: מה לא לכתוב

בלוגרים אינם חסנים מלשון הרע, ואף אם הם כותבים בצורה אנונימית, [ניתן לבקש לחשוף אותם במסגרת הליכים משפטיים](#). בלוגרים, גם אם לעיתים לא נראה כך, כפופים לאותם דיני פרסום הקיימים בציבור הכללי ואסור להם לשכוח כי כל מילה עשויה לפגוע. אולם, חופש הביטוי הינו אחד מיסודות הדמוקרטיה ואחד מהכלים היפים ביותר באינטרנט. גם בישראל [חובה בלוגרית](#) לשלם בעבור פרסום לשון הרע, [אמנם סכום סמלי עקב נסיבות המקרה](#). הבלוגר צריך לעמוד באיזון העדים בין חופש ביטוי לבין צנזורה (עצמית).

בלוגר צריך לשאול את עצמו, לפני שהוא מפרסם כל כתבה, את אותו המבחן שאתר שיתוף התמונות פליקר [קבע](#): **אל תפרסם תוכן שאתה לא חושב שהיית רוצה שהמשפחה וחבריין הקרובים יחשפו אליו**. הדבר נכון תמיד לגבי תועבה, לשון הרע, טקסטים אישיים ופרטים וכדומה. אם אתה מרגיש שחופש הביטוי שלך זועק לומר משהו, וללא האמירה הזו אתה תהיה מושחק, ככל הנראה נכון וראוי לומר אותה. מצד שני, אל תפרסם שום דבר שאינך בטוח בנכונותו (לדוגמה: לגבי הרגליו המיניים של אדם) או פוגע בצנעת חייו של אדם אחר. (מקור תמונת הלשון [נמצא כאן](#) ושוחזר תחת רשיון CC באדיבות [gemsling](#))

איסור פרסום

בחודש ספטמבר 2006 פרסם **משה הלוי**, בלוגר מעכו הידוע בכינוי 'הלמו', לינק לאתר בית הנשיא. הלינק היה לדף פנימי בתוך האתר שהכיל את שמה של מנהלת לשכתו הקודמת של הנשיא; אותה מנהלת לשכה היתה המתלוננת א' מבית הנשיא. בנוסף, נתן הלוי לינק לאתר התמיכה בחיים רמון, באותה העת חשוד במעשה מגונה, בו מכתב המשבח את מעשיו של רמון נכתב על ידי ה'.

[הלוי נעצר על ידי המשטרה בערב ראש השנה](#), ואף לאחר שחרורו ממעצר הוגבלה גישתו לאינטרנט. בכל הנוגע לפרסומים, אין הבדל גדול בין בלוגים לעיתונים למעט השאלה לגבי חסיון מקורות ומספר שאלות זוטות נוספות. אולם, **אם עיתון היה מפרסם בבוקר שניתן בנקל להשיג את שם המתלוננת אם רק נכנסים לאתר הנשיא ועושים א', ב' וג', האם היה מדובר בעבירה על הצו? להערכתי לא.**

כעקרון, הסיבה להחזיק חשודים במעצר היא כי אי המצאותם במעצר עשויה לשבש הליכי חקירה, עשויה לסכן את הציבור או עשויה לגרום לכך שהחשוד ימלט ממשפט צדק. עם זאת, הלוי נותר במעצר לאורך זמן ממושך. האם יש חשש כלשהו שיעשה מי מפעולות אלו? בפועל, במיוחד עקב ה"השעיה" מהאינטרנט, נוצרה ענישה ללא משפט. ההשמה של הלוי במעצר לא היתה ראויה ורבים וטובים טרם נעצרו על עבירות דומות. ההרחקה מהאינטרנט נועדה לפגוע ישירות בפרנסתו של הלוי.

ללא הסתה למרד ולעבירה על החוק, מה היה קורה אם כאות מחאה על מה שנעשה להלמו היו מתמלאים אתרי

האינטרנט, הטוקבקים, הפורומים, והכל, באותם פרטים, ולאו דווקא בכונה לפגוע באותה ה' או א', אלא בכדי להראות שלמשטרה אין יכולת לעשות כלום? האם אלף בלוגרים היו נשלחים למעצר? האם מאה אלף בלוגרים היו נשלחים למעצר? (התמונה ברשיון PD ובאדיבות [PingNews](#))

ולסיום, [דבריה](#) של נשיאת מועצת העיתונות, השופטת בדימוס דליה דורנר, שלא נראו יפים יותר מאשר ביום כמו היום: "היום אי אפשר למנוע פרסום" ... "אם עיתון א' לא יפרסם חומר מסוים, אז זהיתפרסם בעיתון ב', ואם לא בעיתון ב' אז בטלוויזיה, ואם לא בטלוויזיה אז בבילוג באינטרנט"

לבלוגים יש כח דמוקרטי להחריד, והפורמט בו הם משתמשים קורא לחשיפת שחיתויות ולפתיחה של סודות. אולם, ראוי שבלוגר יזהר בטרם הוא פוגע באחרים.

נכון להיום, בלוגרים, בניגוד לעיתונאים, לא חשופים לצווי איסור פרסום ולכן לא יכולים לדעת על קיומם. עם זאת, ראוי לבדוק בטרם כותבים משהו על אדם מסוים האם הכתיבה עשויה לפגוע בו. רצוי לבקש תגובות מגורמים מתאימים אם מפרסמים ידיעה חדשותית וראוי לבחון האם האדם שעשוי להפגע מפרסום הפוסט הוא קטין.

חסיון עיתונאי

לבלוגרים, בתיאוריה בלבד, ישנה חסינות מחשיפת מקורות בצורה מוגבלת, בדיוק כמו לעיתונאים בישראל. הפסיקה המנחה בנושא זה הינה של בית המשפט לערורים של קליפורניה בנושא *O'Grady v. Apple* ([ניתן להורדה מאתר ה EFF](#)). המקרה החל כאשר חברת **אפל** תבעה את מפעיל אתר [powerpage.org](#) ובקשה שזה יחשוף את מקור ההדלפה האנונימית שהביא לחשיפת מערכת האסטרואיד שלה, שנועדה לשנות את פני ההקלטות הביתיות על ידי מוצר פיירוור שיתחבר ישירות לכלי הנגינה ויאפשר להקליט מוזיקה ביתית באיכות גבוהה.

אחרי פרשת או'גריידי ניתן לומר כי לבלוגרים יש חסיון עיתונאי. בית המשפט ציין שפרסום באינטרנט כמוהו בפרסום בכל מגזין אחר, כאשר ישנה מערכת הדומה למערכת עיתונאית: מתעדכנת תכופות (אך לא בהכרח על בסיס קבוע), עורכת ידיעות שמוזרמות לו (ולא מעתיקה אותן אחת לאחת), מיידעת את קוראיה על עובדות חדשות (ולא בהכרח חשובות) ומקדמת את זכות הציבור לדעת.

ככל הנראה, במקרים בהם מדלפים אנונימיים חושפים שחיתויות, ניהול לא תקין או כל דבר אחר לבלוגר או כל עיתונאי, וזה לאחר עריכה מעלם לאתר, יהיה חסיון עיתונאי על ההדלפה. כמובן, שהדבר לא בהכרח חל בישראל; בישראל החסיון העיתונאי אינו חסיון חוקתי. בעוד שבארצות הברית החסיון העיתונאי נחשב חלק מהתיקון הראשון לחוקה שמגן על חופש העיתונות, בישראל בתי המשפט אינם מכירים במוחלטות חסיון זה. אולם, החסיון על סוד שיחו של אדם קיים בחוק הגנת הפרטיות. ([התמונה](#) ברשיון CC-BY-SA על ידי [mutednarayan](#))

עם זאת, החלק המאוד רלוונטי בפסק הדין, שנאמר באמרת אגב קטנה, הוא החלק בו אומר השופט ראשיג שבעצם, סוד המסחר של אפל הוא לא דבר פיתוח ה"אסטרואיד" אלא התכניות של עיצובו, ולכן, ספק בכלל אם הופר כאן סוד מסחרי: "פרסום קוד קנייני של יצרן מחשבים יכול שיהיה מושווה למתכון סודי של מילר לדגני בוקר. מה שהתרחש [במקרה המדובר - י.ק.] היה לא יותר מאשר פרסום תכנית סודית לשחרר דגני בוקר חדשים. תכנית סודית שיכולה

מדריך כיס לבלוגר מוגש תחת [רשיון Creative Commons](#) לשימוש לא מסחרי וייחוס זהה. חלק מהזכויות שמורות לעו"ד [יהונתן י. קלינגר](#). אין לראות במסמך זה ייעוץ משפטי ובכל מקרה יש להוועץ עם עורך דין במקרים של ספק וחשש.

להכיל את סוד המסחר; זו שאלה שאיננו נדרשים לענות עליה. אולם זהו מקרה שונה מאשר מתכון סודי למוצר. ויותר לנקודה זו, העובדה של קרבת השקתו נושאת אינטרס לגיטימי של הציבור." (עמ' 63)

המהפך האמיתי בפסק הדין הוא שבעצם, מרגע זה, כל בלוגר יכול שיקרא עיתונאי, ונושא בזכויות וחובות. הזכויות והחובות שפתאום חלות עליו הן עצומות, ואולי כדאי שיתחילו לשאת בהן. בין היתר: אובייקטיביות (חרף החוסר בה לעיתים בתקשורת המודפסת), קבלת תגובות על הצהרות, זכות להשתתף באירועים ולסקר אותם, ועוד. אפשר לסיים בדבריו האלמותיים של [גדי שמשון](#):

ציון לגנאי לעוזר דובר המשטרה, שהסביר למערכת נענע כי הוא לא משתף פעולה עם עיתונאי רשת כי "כל אחד יכול לפתוח אתר חדשות באינטרנט ולהגיד שהוא עיתון". כדאי אולי להזכיר לו כי במדינה דמוקרטית, וזה מה שישראל מחזיקה מעצמה, כל אחד יכול גם לפתוח עיתון ולהגיד שהוא עיתון

(מתוך: ['מהג'ונגל האלקטרוני ועד האחראי על האינטרנט'](#), פרוייקט עשור לאינטרנט, YNET) והפרסום [המקורי](#).

תגמול ואינטרסים כלכליים

למרות שהיכולות של בלוגרים להרוויח מפרסומות בישראל הינן אפסיות ובמקרה הטוב בלוגרים מובילים יכולים להרוויח מבלוגם [מאות שקלים בחודש](#), לקיומן של פרסומות בבלוג יש השפעה לא מבוטלת על הנורמות של מה ראוי ומה לא ראוי לכתוב בבלוג.

בחודש פברואר 2007 [פרסם יובל דרור פוסט](#) בבלוג "מאבד-תמלילים" על כך שהוא מתחיל להציג פרסומות בבלוג באמצעות "גוגל אדסנס" [שנפתח באותו חודש לשימוש בלוגרים ישראלים](#). בין היתר קורא דרור לקוראי הבלוג "אלו תקליקו על הפרסומות" (כיוון שתקנון אדסנס אוסר לקרוא לגולשים ללחוץ על הפרסומות). פוסט זה, שפורסם בהומור רב, כמובן שהפך את כללי השימוש של אדסנס על הנייר, אך במקביל שעשע, היה למטרות הומוריסטיות והיה ברור שאין בו כל אפשרות לגרום למשתמשים להקליק על הפרסומות (שכן המשתמשים היו יכולים להקליק על הפרסומות בצורה וולונטרית בכל מקרה).

בחודש אפריל 2007 [קיבל דרור מכתב מגוגל](#) בו הוא נדרש להסיר את הפוסט המפר באם הוא רוצה להמשיך להיות שותף בתכנית גוגל אדסנס. דרור עצמו תוהה לגבי "האם לוותר על העקרונות לטובת שקל ארבעים ליום?". שאלה זו הינה שאלה מהותית כיוון שאחת מהסיבות הרבות להצלחת הבלוג היתה האוטנטיות שלו וחוסר הצורך של דרור ליתן דין וחשבון לאחרים. במילותיו שלו אומר דרור כי "אני כותב כאן כי אני חי כאן. אני חי בעולם העיתונות, בעולם האקדמיה, בעולם הטכנולוגיה, בבלוגספירה, במדינה. אני כותב כי כאשר משהו מרגיז אותי אני מנסה לשנות אותו. אני כותב כי יש לי דעות (לפעמים קצת יותר מדי, אני מודה) ואני לא מתבייש לעמוד מאחוריהן. אני כותב כי זו הדרך שלי לנסות ולהשפיע על הסביבה שלי. לא תמיד זה מצליח, אבל זה וודאי עדיף על החלופה: [להתעלם](#)". ([התמונה](#))

משוחררת ברשיון CC-BY-NC על ידי [Sean Derlinger](#)

זו כמובן לא הפעם היחידה שמכתבים מסוג זה מתועדים על ידי בלוגרים. אלעד זלמונס מתעד לפחות [שני מכתבים](#) שבהם התבקשו בלוגרים להסיר תוכן מפר ובהם נחסם חשבון הפרסומות, כלומר היכולת של בלוגרים להרוויח כסף מכתבתם.

היכולת להרוויח כסף מהכתיבה אינה, ככל הנראה, הסיבה העיקרית לכתיבתם של הבלוגרים. נדב פרץ [כתב בבלוג](#) לאחר

לשימוש [לא מסחרי וייחוס זהה](#). חלק מהזכויות שמורות לעו"ד [יהונתן י. להוועץ](#) עם עורך דין במקרים של ספק וחשש.

שהכניס פרסומות כי "ברור לי שכולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה ואף אחד מאיתנו לא ישעבד את כתיבתו להכנסות האדסנס. מצד שני, ברור לי שכן נכנסת כאן מערכת שיקולים נוספת. יכול להיות שהשיקולים האלה לא ישפיעו על אף החלטה שנקבל - אבל עדיין, צירפתי למערכת השיקולים שלי עוד אלמנט, שאני חושב שהוא לא חיובי ושאיני צריך להיזהר לא לתת לו להשתלט."

עם זאת, הכנסת הפרסומות משפיעה בצורה מובהקת על התכנים שמופיעים באתר ולכן צפוי כי אתרים שיציגו פרסומות בהם יהיו פחות נכונים לדבר בצורה חופשית על כל נושא; הבלוגרים אשר אינם מציגים פרסומות ובפועל משלמים כסף בעבור אחסנת האתר עושים זאת על מנת שתהיה להם את הזכות לביטוי. מבחינתם זכות זו היא עצמאות מוחלטת והעדר תלות בגורמים כלכליים אחרים. הבלוגרים שויתרו מראש על האפשרות להרוויח כסף מהצגת פרסומות בבלוג מרוויחים את כספם מעדיפים להרוויח מכתובת הבלוג בצורה עקיפה. גדי שמשון [כתב בזמן](#) מדריך מפורט שמסביר כיצד בלוגר יכול להנות כלכלית מהכתיבה בבלוג גם אם זה לא מקבל ישירות כסף עבור כך. [\(התמונה ברשיון CC באדיבות רן-ניב הרטשטיין\)](#)

בלוגים שיתוגמלו כלכלית עשויים להיות מושפעים על ידי כסף. אך לא רק שלתשלום יש השפעה על הלינקוק, אלא גם על היכולת של הבלוגר לכתוב על הדברים אשר באמת כואבים לו. לטענתו של פארל, לבלוגים מצליחים כלכלית יש פחות תמריץ לעבוד לפי הנורמות של הבלוגוספירה כדי לשמור על הכנסותיהם.

בעקבות מקרהו של דרור, [ליאור לוין קרא לבלוגרים להסיר את פרסומות הגוגל מבלוגיהם](#), ואף [מספר בלוגרים הסירו את הפרסומות](#) בבלוג שלהם. בלוגרים רבים רואים בפרסומות בכלל ככלי מטה תוכן, ועידו קינן, אחד האלפא-בלוגרים בישראל [כותב](#) כי "אם זה לא ברור מאליו, אני לא מתכוון להכניס תוכן שיווקי לאתר. בשביל זה המציאו את ערוץ 2 ואת הרגולטורים חסרי השיניים שלו. אצלי אין אפילו גוגל אדז."

למרות שלכאורה פרסומות המוצגות באמצעות גוגל [אין משפיעות](#) על התוכן הכתוב בבלוג, תנאי השימוש של גוגל אוסרים להציג את גוגל באופן שלילי ועל כן פוגעות בחופש הביטוי. על מנת לשמר את חופש הביטוי והאותנטיות של דבריהם, יעדיפו בלוגרים לוותר על התמריץ הכלכלי ולשמור את קוראיהם וזכותם לכתוב. דב קנגיסר [כותב בבלוג](#) בנוגע לסוגיית הפרסומות: "אם גוגל יבואו אלי יום אחד ויגידו שהפרתי את תנאי השימוש? אז אני אומר להם "אה. אוקיי". ואם הם יתעקשו וידרשו שאני אסיר תכנים מהבלוג, אני אסביר להם יפה מאוד שהפרסומות שלהם יורדות קודם. ובזה נגמר העניין."

קביעת תנאי שימוש

[הבלוג שלך הוא ביתך האישי](#); למרות שאנשים אחרים יכולים לקרוא אותו [ולהביע דעה לגביו](#), בסופו של דבר זכותך לכתוב בבלוג מה שאתה רוצה ואף אחד אחר לא חייב לקרוא אותו. כמו שאתה מציב תנאים לאנשים שנכנסים לביתך (תוריד בבקשה את הנעליים, אל תגע בצלחות הפורצלן) יש לך את מלוא הזכויות להציב תנאים לשימוש בבלוג שלך. [\(ראו גם\)](#).

תנאי השימוש לא מיועדים לאסור על אנשים אחרים לקרוא את הבלוג שלך. בפסק הדין [סנאו נ' דירקטיבי](#) נקבע כי לכל גולש הזכות להכנס לכל אתר אינטרנט הפתוח לציבור, למרות שתנאי השימוש מכיפים. [האינטרנט הוא חופשי לכל ואסור למנוע מאיש את הגישה לאתר אלא אם מונעים אותו מכלל המשתמשים](#). תנאי השימוש מיועדים למקרים בהם גולשים מבצעים פעילות שאינה קריאה של האתר.

דוגמא טובה לפעילות שתנאי שימוש יכולים להסדיר היא [פסק הדין בעניין ספיד](#), בו נקבע כי תנאי השימוש באתר מכיפים אך אינם יכולים להגביל את הזכות לקרוא את האתר. מצד שני, את הזכות לפרסם פרסומים מסחריים באתר המציע במה חופשית או לעשות שימוש במידע שהקוראים מקבלים מהאתר, ראוי להסדיר בתנאי שימוש. כלומר, עבורך, תנאי השימוש הם הדרך העיקרית לקבוע מהי מידת התערבות הגולשים בתוכן שלך.

מדריך כיס לבלוגר מוגש תחת [רשיון Creative Commons לשימוש לא מסחרי וייחוס זהה](#). חלק מהזכויות שמורות לעו"ד [יהונתן י. קלינגר](#), אין לראות במסמך זה ייעוץ משפטי ובכל מקרה יש להוועץ עם עורך דין במקרים של ספק וחשש.

תנאי שימוש יכולים לקבוע להצהיר על מדיניות הפרטיות (ראו [דוגמא יפה אצל אפי פוקס](#)). בצורה טבעית מארכיטקטורת האינטרנט כל תקשורת בין שרת האינטרנט לקורא מעבירה מידע פרטי שעשוי להיות פולשני. מידע כזה לעיתים נשמר (ולעיתים לא) [בצורה פולשנית יותר או פחות](#). כלי סטטיסטיקה כמו [פירסטאטס](#) (הישראלי של [עמרי ידן](#)) או [גוגל-אנאליטיקס](#) יכולים לספק למנהל הבלוג מידע מעבר לסתם עמודים נצפים שעשוי להיות בשימוש כלשהו. אותו דבר עם כתובות המייל וה IP של הגולשים. תגובה דיבתית או גזענית בבלוג יכולה להוביל לצו לחשיפת פרטי גולשים כמו [בפרשת פלונית](#) ([בתנאים מסוימים](#)) וחשוב שהגולשים ידעו זאת.

תנאי השימוש נועדו להסדיר את התנהגות הגולשים באתר שלך; חשוב לציין כי [כל עוד לא נאמר אחרת](#), לכל בלוגר יש זכות למחוק כל אחת מהתגובות לפי ראות עינו. חשוב שתציין זאת אם כך אתה הולך לנהוג; חשוב גם שתציין מתי אתה מתכנן למחוק תגובות אם ישנם קריטריונים כלשהם. חשוב להסביר למגיבים מהי [מדיניות השיח](#) וכיצד אתה רואה ששיחות אלו יתקיימו. ישנם [מחוללים אוטומטיים](#) כמו [יישום הקוד האתי של אפי פוקס](#) שיכולים לטפל בנושא זה בקלות יחסית. עם זאת, חשוב לציין שלא רק נושאים אתיים זקוקים להסדרה במסמך כזה.

תנאי השימוש נועדו הן להגן על זכויות היוצרים שלך והן להוות נקודת גישה למי שמעוניין להשתמש בחלק מהתכנים. אם ברצונך להשאר עם ההסדר הכללי לפיו "כל הזכויות שמורות" אינך נדרש לעשות דבר, אך אם ברצונך להשתמש באחד מרשימות [קריאטיב קומונס](#) ([והסבר מקיף על רשימות אלו](#)) ראוי שתציין זאת במסמך תנאי השימוש. בצורה דומה, אתה יכול לציין מהי המדיניות שבה אתה תטפל בהסרה של תוכן גולשים שמפר זכויות יוצרים על מנת לאפשר לך [חסינות מתביעות](#) בנושא זה (פסק הדין [בעניין על השולחן](#)). כיוון שתנאי השימוש הם מסמך משפטי מחייב, אתה רשאי גם לציין מהם הפיצויים המוסכמים עלייך במקרה של הפרת זכויות היוצרים.

עוד נושא שראוי להסדיר בתנאי השימוש הוא סמכות השיפוט. ישראל היא מדינה קטנה אמנם, בה המרחק בין עיר לעיר אינם משמעותיים (רע"א 6920/94 לוי נ' פולג, פ"ד מ"ט (2) 731) אולם על מנת למנוע ממך את הצורך לטייל בכל רחבי הארץ כדי להתבע עקב האמורפיות של האינטרנט וחוסר הבהירות לגבי מקום ביצוע הפעולה (ר' פסק הדין [בעניין גיא דביר](#)) ראוי לציין מהו המקום בו אתה מתכנן לנהל את הסכסוכים המשפטיים שעשויים להתעורר עקב הבלוג. אם אתה מעוניין שסכסוכים הנוגעים לבלוג יבואו לבוררות ולא דווקא לבתי משפט (מצב שיכול להיות יעיל יותר) דע שאתה יכול להסדיר נושא זה גם בתנאי השימוש, אם כי [בפרשת בראג](#) נקבע כי [העניין אינו בהכרח אכיף](#).

בצורה דומה, נושאים כמו [Hotlinking](#) ושימוש במשאבי השרת ראוי להתייחסות, אם יש לך הסתייגות מכאלו פעילויות. חשובה במיוחד ההתייחסות ל [Deep Linking](#) ו [Framing](#), כלומר קישור פנימי למסמך בתוך האתר ולא לעמוד הראשי או לעמוד אינדקס כלשהו, אלא ניהול קישור לתמונה. במצב כזה אתה לא נהנה מהשימוש במשאבייך כיוון שאיש אינו רואה מהו המקור ממנו נלקחה התמונה או העמוד. בעוד שבתי משפט מסוימים נטו [להתייחס לעניין כהפרת זכויות יוצרים](#), [בפסק הדין בעניין דיוויס](#) לדוגמא, בתי המשפט לא יצטינו בפרשנות כזו תמיד וישנם מקרים בהם קישור עמוק עשוי להיות לגיטימי לחלוטין. למרות שאתרים מסוימים מאמינים שעצם האינדוקס [והקישור העמוק לעמוד פנימי עשוי להפר את זכויות היוצרים](#), לכאורה גם [קריאת הבלוג ב RSS עשויה להפר את זכויות היוצרים שלך](#). במקרים אחרים, גם [מסגור של עמוד הבלוג שלך](#) תוך הצגת פרסומות סביב עשויה לפגוע (אם יש לך בעיה עם זה).

אם עוד אנשים כותבים אצלך בבלוג ([או שאתה אתר שנותן פלטפורמה](#)) חשוב להבהיר זאת בתנאי השימוש; במיוחד כאשר אתה זה שמשלם על האחסון. תנאי השימוש חלים גם על הכותבים האורחים וגם עליך, ואתה חייב להבהיר כי כותב הטקסטים הוא זה שאחראי עליהם בלעדית. באותו עניין, אם אתה מקבל מידע [ממקורות ומלשינים אנונימיים](#), ראוי שתציין מהי המדיניות שלך בנוגע [לחשיפת מקורות](#), בית המשפט לערעורים של קליפורניה אמנם פסק בפרשת [אפל נ' או'גריידי](#) כי לבלוגרים, כמו עיתונאים, ישנו חסיון, אולם ראוי שלאור [התדרדרות הזכות](#) לחסיון עיתונאי בארץ ([פ"ד ידיעות](#), [פ"ד ששון](#)) ראוי להסדיר נושא זה בהסכם השימוש.

מדריך כיס לבלוגר מוגש תחת [רשיון Creative Commons לשימוש לא מסחרי וייחוס זהה](#). חלק מהזכויות שמורות לעו"ד [יהונתן י. קלינגר](#). אין לראות במסמך זה ייעוץ משפטי ובכל מקרה יש להוועץ עם עורך דין במקרים של ספק וחשש.

אם אתה נעזר בגורמים שלישיים כמו [פרסומות גוגל](#) או [שבבילוג שלך משלמים עבור פוסטים](#), ראוי לציין בתנאי השימוש מיהם אותם גורמים שמשלמים לך עבור הכתיבה וכי הכתיבה ממומנת בכלל. גם אם אתה לא מעוניין לחשוף את זהות המשלמים, הבלוגוספרה בנויה על שלושה נדבכים: [אמינות](#), [לינקים ואטריבוציה](#). אם תפר את הכללים האלו, כנראה שלא תהיה חלק מהקהילה, אז ראוי לפחות שתהיה אמין.

בלוגים שמשחררים את התכנים שלהם תחת רשיון קריאטיב קומונס יכולים להשתמש במסמך [תנאי השימוש הכללי לבלוגים](#) שנוסח על ידי ונועד להסדיר את רוב הנושאים שנדונו במסמך זה.

לפרטים נוספים

עו"ד יהונתן י. קלינגר,

רח' המקצוע 4, תל-אביב

<http://2jk.org/praxis>

<http://jonathanklinger.com>

law@klingr.com

+972-3-5372950

+972-52-3436436